

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9. De continuitate eius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Ius dicebat primæ Corin. 15. Non sum dignus uocari apostolus, quonia per fecutus sum ecclesiam Dei.

AD TERTIVM dicendum, quod illa tempora præfiguntur pœnitentibus, quantum ad actionem exterioris pœnitentiæ.

ARTICVLVS IX.

Utrum pœnitentia possit esse continua.

AD NONVM sic proceditur. Videtur, quod pœnitentia non possit esse cõtinua. dicitur enim Hier. 1. Quiescat uox tua a ploratu, & oculi tui a lachrymis: sed hoc esse non posset, si pœnitentia continuaretur, quæ consistit in ploratu & lachrymis. ergo pœnitentia non potest continuari.

¶ 2 Præter. De quolibet bono opere debet homo gaudere, secundum illud Psal. 99. Seruite domino in letitia: sed agere pœnitentiam est bonum opus. ergo de hoc ipso debet homo gaudere: sed non potest hõ simul gaudere & tristari, ut patet per Philosophum in 9. Ethic. ergo non potest esse, quod pœnitens continue tristetur de peccatis præteritis, quod pertinet ad rationem pœnitentiæ. ergo pœnitentia non potest esse continua.

¶ 3 Præter. Secundæ ad Corin. 2. Apost. dicit, Consolamini, scilicet pœnitentem, ne forte abundantiori tristitia absorbeat, qui eiusmodi est: sed consolatio depellit tristitiam, quæ pertinet ad rationem pœnitentiæ. ergo pœnitentia non debet esse continua.

SED CONTRA est, quod Augustinus * dicit in li. de pœnitentia, dolor in pœnitentia continue custodiatur.

RESPON. Dicendum, quod pœnitere dicitur dupliciter, secundum actum & secundum habitum. Actus quidem impossibile est, quod homo continue pœniteat: quia necesse est, quod actus pœnitentis siue interior, siue exterior, interpoletur ad minus somno, & aliis, quæ ad necessitatem corporis pertinent. alio modo dicitur pœnitere secundum habitum. & sic oportet, quod homo continue pœniteat, & quantum ad hoc, quod homo nunquam aliquid contrarium pœnitentiæ faciat, per quod habitualis dispositio pœnitentis tollatur, & quantum ad hoc, quod debet homo in proposito gerere, quod semper sibi præterita peccata displiceant.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ploratus & lachrymæ ad actum exterioris pœnitentiæ pertinent, qui non solum non debet esse continuus, sed nec etiam oportet, quod duret usque ad finem uite, ut dictum est. * unde & signanter ibi subditur, quia est merces operi tuo. est autem merces operis pœnitentis, plena remissio peccati, & quantum ad culpam & quantum ad pœnam, post cuius consecutionem non est necesse, quod homo ulterius exteriorem pœnitentiam agat: per hoc tamen non excluditur continuitas pœnitentiæ, qualis dicta est.

AD SECVNDVM dicendum, quod de dolore, & gaudio dupliciter loqui possumus. uno modo, secundum quod sunt passiones appetitus selsitiui. Et sic nullo modo possunt esse simul, eo quod sunt omnino contrariæ, uel ex parte obiecti (puta cum sunt de eodem) uel saltem ex parte motus cordis: nam gaudium est cum dilatatione cordis, tristitia uero cum contractione. & hoc modo loquitur philosophus * in 9. Ethicorum. alio modo possumus loqui de gaudio & tristitia, secundum quod consistunt in simplici actu uoluntatis, cui aliquid placet uel displicet: & secundum hoc, non possunt habere

re contrarietatem, nisi ex parte obiecti, puta cum sunt de eodem & secundum idem: & sic non possunt simul esse gaudium & tristitia, quia non potest simul idem secundum idem placere & displicere. Si uero gaudium & tristitia sic accepta, non sint de eodem secundum idem, sed uel de diuersis, uel de eodem secundum diuersa, sic non est contrarietas gaudii & tristitiæ. unde nihil prohibet hominem simul gaudere & tristari: puta si uideamus iustum affligi, simul placet nobis eius iustitia, & displicet eius afflictio: & hoc modo simul potest alicui displicere, quod peccauit, & placere quod hoc ei displicet cum spe ueniæ: ita quod ipsa tristitia sit materia gaudij. unde & Augustinus * dicit in lib. de pœnitentia, semper doleat penitens, & de dolore gaudeat. si tamen tristitia nullo modo compateretur sibi gaudium per hoc non tolleretur habitualis continuitas pœnitentiæ, sed actualis.

AD TERTIVM dicendum, quod secundum Philosophum * in 2. Ethic. ad uirtutem pertinet tenere, medium in passionibus. Tristitia autem quæ in appetitu sensitiuo pœnitentis consequitur ex displicentia uoluntatis, passio quedam est. unde moderanda est secundum uirtutem, & eius superfluitas est uitiosa: quia inducit in desperationem: quod significat Apostolus ibidem dicens; ne maiori tristitia absorbeat, qui eiusmodi est. & sic consolatio, de qua ibi Apostolus loquitur, est moderatiua tristitiæ, non autem totaliter ablatiua.

ARTICVLVS X.

Utrum sacramentum pœnitentiæ debeat iterari.

AD DECIMVM sic proceditur. Videtur, quod sacramentum pœnitentiæ non debeat iterari. dicit enim Apostolus Heb. 6. Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, & gustauerunt caeleste donum, & participes sunt facti Spiritus sancti, & prolapsi sũt, renouari rursus ad pœnitentiam: sed quicumque pœnituerunt, sunt illuminati, & acceperunt donum Spiritus sancti. ergo quicumque peccat post pœnitentiam, non potest iterato pœnitere.

¶ 2 Præterea. Ambrosius * dicit in lib. de pœnitentia: reperiantur qui sæpius agendam pœnitentiam putant, qui luxuriantur in Christo. nam si uere pœnitentiam agerent, iterandam postea non putarent: quia sicut unum est baptisma, ita una est pœnitentia; sed baptisma non iteratur. ergo nec pœnitentia.

¶ 3 Præter. Miracula, quibus dominus infirmitates corporales sanauit, significant sanationes spiritualium infirmitatum, quibus scilicet homines liberantur a peccatis: sed nõ legitur quod dominus aliquem ceccum bis illuminauerit, uel quod aliquem leprosum bis mundauerit. aut aliquem mortuum bis suscitauerit. ergo uidetur, quod nec alicui peccatori bis per pœnitentiam ueniã largiatur.

¶ 4 Præter. Greg. * dicit in Ho. Quadragesimæ, pœnitentia est, antea facta peccata deslere, & flenda iterum non committere. & Isido. † dicit in libro de summo bono. Irrisor est & non penitens, qui adhuc agit quod pœnitet. si ergo aliquis uere pœniteat, non iterum peccabit. ergo non potest esse, quod pœnitentia iteretur.

¶ 5 Præ. Sicut baptisma habet efficaciam ex passione Christi, ita & pœnitentia: sed baptisma non iteratur propter unitatem passionis & mortis Christi. ergo pari ratione nec pœnitentia iteratur.

¶ 6 Præ. Ambr. * dicit, quod facilitas ueniẽ, incentiuum

in li. de uera & falsa pœnitentia. c. 13. si. to. 4. li. 2. ex c. 3. 9. & 9. haberi pot. to. 5.

4. dif. 14. q. 1. ar. 4. q. 3. & 2. 5. q. 2. & 8. 2. b. 6.

in li. de pœnitentia. c. 10. post me. ro. 1.

Ho. 34. in euang. post me. illius. li. 2. ca. 1. in prin. & hetur de pœnitentia. di. 3. c. Irrisoria.

Hoc habet